

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Vocabularius iuris utriusque

[Nürnberg], 4. Sept. 1481

R

[urn:nbn:de:bsz:31-319946](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-319946)

Quincus est ps affis p̄stās ex .v. vncijs. et nō dicitur respectu toti⁹ affis q̄ nec multiplicatus nec duplicatus reddit suū totum. in sti. de be. in sti. §. hereditas. in glo.

Quirites sunt romani sic dicti a quino. i. romulo eoz rege sic dicto. a quiris id est hasta.

Quisquis dicitur sordes dom⁹ mundate q̄ scobis eiciuntur. s. lapides folia stramēta pulucrea ossa.

Quis vel qui. restringit p̄cedentia etiā q̄nqz declarat. vt no. in. l. j. l. de sum. tri. 7. fi. ca. 7. refert aliquā antecedens in genere. l. de iniur. l. dñū sicut et ali⁹. iurra illud. 7. ali⁹ duo nequā. Et q̄ relatiuū substātie. l. de sen. que. p. eo q̄ interest l. j. vbi glo. l. de sum. tri. l. j. in glo.

Quilibet est distributiuum. vt no. ff. de duo. re. l. duos reos. 7. aliquando ponit p̄ aliquis. vt in .c. de homine. de cele. mis.

Quod iustu actio. re. s. actio.

Quod metus causa. re. s. actio.

Quod vi aut clam.

Quoz bonorū. re. s. de interdictis.

Quorum legatorum.

Quo ē idem qd̄. put. l. de pe. l. si q̄ i metallo.

Quondā potest significare tria tpa. p̄sens. p̄terituz. et futuruz. vt no. p̄ glo. in. l. nec emptio. §. si. ff. de cōtraben. emp. et. ca. cum oliū. in prin. de offi. cele. c. ex pte de fo. com. vbi dicit. quodā regina. et fm̄ veriorē viā significat p̄ns tēpus in. c. ex pte palle. qz regia dicit̄ donec nubit inferiori. vt ibidem in glo. si. in fi. Itē dicit bar. in l. j. ff. de no. op. nū. si tabellio ponat in instrumēto. **Quondam** filius. p̄. licet priuat. tñ instrumentū p̄ verbū quondam non viciatur. de q̄ p̄ spe. in ti. de instu. edi. §. restat. ad fi. vnde. oliam dudum quondam tria tpa seruat. **Temp⁹ preteritum** p̄sens signatqz futurum.

Ratio fm̄ azo. de

eden. est scriptura causa negatōis mutue edita de datis et acceptis. secus si ibi continetur de pignore tñ. vel de mādato tñ. v. de p̄stituta pecunia tñ. **Aliter** capitur ratio dū dicitur rationē esse reddendā de omnibus. ar. de rescrip. si quando. in ver. rationabilem causam. quia testis non valz nisi causam sui dicti reddat si queratur ab eo. ij. q. j. in p̄mis. tunc em̄ sumitur ratō p̄ causa. similit̄ ibi. quod ratione caret extirpare necesse est vt. xlvij. di. cor. episcopi. etiā p̄clatus debet esse paratus rationem reddere omni poscenti. §. ecce. in fi. xxxvj. di. et in. l. si quis. §. sed interdū. ff. de re. et sum. su. et intelligitur illud dictum si potest. quia p̄ impotentiam quandoqz non est omnium reddenda ratio. ff. de le. l. non omnium

et precipue in arbitrarijs. vt quod spe. intitulat de test. in singulari. hoc gre. ix. de testib⁹ fm̄ Jo. an. ergo dicitur. sic volo sic iubeo sit pro ratioe voluntas.

Ratiocinia sunt rationuz redditiones ad quas aliquis obligatur ex administratione reipublice vel priuate quam gessit. vnde publica sicut illa quibus obligatur officiales curie ex administratione aliqua ad rempublicam pertinentem vt in. l. officialis. l. de epi. et cle. priuata autē sunt illa quibus obligantur aliqui ex administratione rerum pertinentium ad priuatos. vt tutores curatores vel procuratores. gassaldiones 7. baiuli aliquoruz vnde obligatus ad ratiocinia est ad rationem reddendam alicui astrictus.

Rancor est vicium carnis sicut mucor panis et acor vini. vnde dicitur caro rancescit vel rancida est.

Raptor reruz dicitur ille qui bona aliena vi rapit et aperit. ff. ne quis eum qui in ius. l. sed eximendi. et sic etiā est raptor hominuz et maxie mulierum.

Raptor et fur ex animo dicuntur. in sti. vi bo. rap. glo. iij.

Raptus. tus. tui. dicuntur rerum. vt. ff. de incen. rui. nau. per to. et hominuz. vt. l. de rap. vir. v. l. vi. l. vnica. licet quidam teneat p̄tra primum. et loquitur solum de mulieribus raptis a vizis nō de mulieribus raptentibus viros. ff. de le. l. ita scriptum in prin. qz non ē eadē ratio viri et mulieris. nam maior castitas requiritur in femia q̄ in viro. l. de nup. l. a caligato. et p̄batuz. ff. de ritu nup. l. palā. §. q̄ in adult. et qd̄ ibi no.

Rapia ē violēta receptio reruz. vt in. l. j. l. vi. bo. rap. sed raptus p̄rie ē violēta receptio mulierum fm̄ goff. ar. l. j. §. sciendum. et. §. se. ff. de sepa. et. l. filiū familias. ff. ad mace. et. l. de iur. domi. impe. l. iij. et. ff. de eo quod cer. lo. l. j.

Ratibabitio retrahitur 7c. e. ratibabitōne de re. iur. li. vj. et b̄ ē verū si sit tale factuz qd̄ ab initio mandari potuit. et is cōcedere qui ratum habuit. aliter nō. vt in. c. significauit de regu. et tran. ad rel. 7. c. cum virum. Et ē duplex ratibabitio. quedam tacita et quedaz expressa. in. l. vero. in fi. ff. de solu. l. ad macedo. l. si. 7. ff. d̄ iur. di. l. j.

Rational' cesaris. idem est quod procurator cesaris. a rationibus gerendis sic dicit⁹. vide consi. gre. l. de ra. op. pub.

Receptatores dicuntur qui aliquos receptant. et vt frequentius sonat in malū. sunt em̄ illi qui fures raptos et ceteros malefactores recipiunt vt. l. de his qui latro. l. j. et. ff. de recep. l. j. sine quib⁹ latere non possunt. vt in. c. sic ait. §. bere. vbi hereticoruz receptatores anathematizant.

Recreptores fm Inno. dicunt aduocati. in .c. ex parte de possu.
Recusatio fm spe. eo. ti. e iurisdictionis vel audientie ca suspitionis pposita declinatio. vt. l. de iud. l. apertissimi. et dic vt no. ibi 7. ff. de li. cau. in l. fi. 7. l. de iu. do. l. q. et. de so. ppe. si qo. 7 melius. de ap. c. ij. in glo. ij. 7 sit vsqz ad. xx. dies fm leges. vt. l. de li. pte. aut offerat.
Recta linea ascendens sunt. p. auus. p. auus. abauus. attauus. tritauus. sicut in feminis linea dicitur. matres. auiam. p. auia. abauiam.
Recta linea descendens sunt. filius. filia. nepos. neptis. p. nepos. p. neptis. abnepos.
Recisus. i. breuius. c. cu sit romana. de ap.
Recisoria actio. re. s. actio. recis.
Recte notat iusticia sicut rite solemnitatez. ff. de inoff. tes. l. ij. i glo. 7 sic stat aliqd actu ee rite videlicet fm ordinem vel solemnitate iuris. qd tu no est actu recte. sed fm iusticiam equitatem. vt no. in cle. si. de ap. 7 no. in. c. qm contra. d. pba. et e glo. in. l. iuste possidet. ff. de acqui. pos.
Rector eccie parochial. hz tantu ius in ecclesia sua. qntu habet status in eccia collegiata. vt in c. vl. de lo. et pduc. in glo. d. expelli potuisset. q e singularis. et dñs anto. de butrio dicit ea alibi no repire in toto corpe iuris.
Rector vniuersitatis in ytalia. e ppetes i declarado capitaneu ciuitatis puz fm lu. d. ro. i singularibus. licet qdez iugrantes de hoc dubitet fm eundem. s. dubitare no dnt. qz lex punit puz. s. iudex secularis p. declarare puz. l. j. ff. ad epil.
Recontrahit obligatio p traditionem rei ab altera pte certo pacto. insti. q. mo. re. ptra. ob. per totum.
Recouentio vt fiat in criminalibus distinguit aut reus accusatus subiecit crimē ptra suu accusato rem in modu exceptionis. aut in modu accusationis. Si in modu excep. tuc excipies audiet. c. cu dilectus. de or. cog. Si in modu accusationis obijcit vel recouentiois. tuc aut nome rei delati est scriptum in matricula eoz aut no. primo casu p. recusare accusatorē. nisi sua vel suoꝝ p. queretur in iuria. scdo vo casu aut reus vult suum accusatorē recouentire de maiori crimie 7 p. aut de pari crimie. vel minori et no p. vt. pba. ff. in. q. xj. neganda. 7. c. sequenti. et no. in. c. at si clerici. de iudi.
Reda est quoddam vehiculu. ad eundem et redeundm et est quatuor rotarum.
Redibitio est emptionis solutio. vt. ff. d. acqui. pos. l. pomponius. s. preterea. in fi.
Redibere est aliquem facere rebabere iterum quod prius habuit. vt. ff. de edili. edic. et redib. act. l. redibere in prin.
Redibitoria actio. re. s. actio redibitoria.

Refragari est nocere vel impedire siue contra dicere.
Referte quandoqz idem est quod accusare aliquem.
Refereudarij sunt aduocati qui referunt hominum negotia.
Regula fm azo. e pluriu reru narzatione facta ppendiosa traditio. vel e copediola diffinitio rerum vniuersitate coplectens. Item regula quas doqz dicit specialis norma vel modus viuendi monachoz vel canonicoz. qz talis norma recte viuendi pber. de sta. mo. p. to. et inde dicit regula. r. di. s. vestre iudicim. caritati. Item regula fm goff. et legislas est. q rem breuiter enarrat. vt ex ca ius sumat. s. ex iure qd e regulare fiat. vt. ff. de re. iu. l. regula. nam ex regula no fit ius s. ex iure qd est regulare fit regula. als em dicit debet ius regulari et no regula iuris. Et dicit regula ideo. qz recte ducit nec aliorum trahit qsi a rego. eo q recte regat. et debet regula fieri sig vniuersali vel indefinito. Aliter in gramatica regula e multoz similiu collecto vel coniunctio
Quid sit regula vel potestas eius. qd effectus. qd officium eius. et qliter pdit officiu suu. dic. vt. ff. de regu. in. l. j. e. ti. in rub. li. vj. Sed vtrum regula comprehendat in se excepiones fuerit opi. que no. ff. e. ti. l. j. et fa. quod no. in. c. regula. in. di. Solutio. quo ad potestatem verborum que in ea proferuntur vniuersaliter vel indefinite af firmatiue vel negatiue. tunc comprehendit excepiones. als no diceretur exceptio vt omis homo currit preter equum. non est exceptio. quia equus non pprehedit ibi. Sed quo ad materia de qua fit mentio quo ad iuris determinatione exceptio non comprehendit sub regula: quia contraria ratio et ius e in exceptioe q in regula. de hoc vid. glo. in rub. de re. iu. li. vj. Et quod sit officiu et p. ras regule. an ius nouu p. situat. an antiquum recitet. datur distinctio ibidem. Na doc. dicunt tres casus vel species casuum esse. quida determinati sunt. alij sunt excepti a legis determinatione. et in illis regula non constituit ius. quia in primis inuenit iam constitutum. et secundi no clauduntur sub regule determinatione terci sunt in quibus est eadem equitas que etiam e in casibus a iure determinantis. nec tamen reperiuntur a iure positi. et in illis facit regula ius propter ydemptitatem rationis. non paci. entis ius similitum casuum esse diuersum. cuius ibi datur apertior distinctio. aut constitutio iuris precedit traditionem regule. vt locum habeat distinctio predictorum casuum. s. vbi non est constitutio an regle dispositionem s. inuenit sola simplex editio regule. tunc ipsa regula est ius.

Sed et finaliter Jo. an. dicit. qd p regulam non statuit ius sed ex iure sumitur regula. 7 ideo dicitur regula iuris quasi ex iure sumpta. qz necesse est ius qd e materia pcedere regule dispositioez ius em idem e qd ratio. j. di. consuetudo. ix. di. sana quippe. 7 ab exordio ronalis creature pcesit. v. di. in prin. et hec e vera ratio quare regule ponunt in fi. decretal. et ferti. vt ondere ius non sumi ex regula sed regulam ex iure. vt. ff. e. ti. l. j. vbi dicit no vt ex regula ius sumat. s ex iure qd est regula fiat. licet alij reddat colorata ratione. illam scz. q ultimo dicunt meli memorie pmendatur. de con. di. ij. ligdo. vide etiam glo. in. c. regula. di. iij.

Regula carthoniana dicit qd legatu qd fueat inutile si testator morit. licet ex interuallo moriatur non pualescit. vt. ff. e. ti. l. j. in prin. 7. ff. de legi. l. cetia. S. j. 7 n. pprie dr regla nec ic eas poif.

Regulares fm goff. sunt. q ad viuendu se regulariter astringunt. siue sint monachi q debet vacare diuinis. vt. l. de epis. 7 de. l. generalit. S. j. siue sint canonici regulares. nam idem e iudicium de ambobz. vt in. c. ex pte de postulata. 7. c. n. magno. ne clezi. vel mo. 7 b e verum q ad rez. no quo ad regulam latioze. vt in ti. d. statu. mona. vñ monachus dicit a monos. i. vñu et ycos custos. vel achos. i. tristis qz solus debet stare tristis. vt no. l. de epi. 7 de. in rubro. xvj. q. j. c. placuit. ij. vbi dicitur. quia mundo mortuus e. do autem viuit. Et interpretatur vñ tristis. vt. e. q. si cupis vbi dicitur. monachū que senseris crebro de nūmis tibi loquentem. institutorem poti habeto ibi tñ excipitur elemosina q omibz e indifferens sed canonicus dicitur a canon. i. regula 7 ycos custos. quia semper debet esse sub regula qre dicitur regularis. nam regularis est qui p. pfectio nem imperio plati se subijcit.

Rei vindicatio fm azo. l. e. ti. est actio quedā que datur sola ratione dñij. 7 possessionis vel q si. vt. l. in rem. ff. de rei ven. 7. l. j. 7. ij. l. vbi i re act. et dñ vel qñ. ppter iurisdictionez q ratione qñi domini datur. vt no. in sti. de act.

Relatio fm spe. l. co. ti. est iudicis dubitantis de iure ad principem missa consultatio. et quod debeat fieri relatio. no. l. de rela. l. j. 7 vtruz respiciat ius vel factum est casus in. l. quacunqz. S. j. ff. de iudi.

Relegare est aliquē in insulam vl in aliū locuz mittere. vt ibi ppter delictum aliquod quod comisit moram ad tempus faciat. scz p quinquenium. et est quasi bannire. 7 debet se in loco tali a delictis abstinere. alioquin pena augmentat vel perpetuatur. vt. ff. de pe. l. relegati. in prin. 7 tacite non adimuntur bona nisi exprimentur i sententia. vt. ff. d. interdict. et relegatis. l. relega

torum. S. ad tempus. 7 si adimatur pars bonorum in sum. l. de re. ali. cau. mor. l. si quis. S. si accipit. quod no debet fieri. si tñ lata fuerit sententia. vt dicta. l. relegatoz. etiaz ad tempus de portatus nudus erulat. vt. ff. de cap. 7 dimit. l. tute. S. j. 7 d re iudi. l. ea sola. l. d. pe. deptatoz. Relegatio est deportatio. qñis pprie capiendodifferant. quia relegatio fit ad tepus sed deportatio imperpetuum. vide de hoc. ff. de interdic. et rele. l. relegatozum.

Religiosi sunt qui vitam regularem pfecti sunt Et large dicunt religiosi. q in pprijs domibz religiose viuūt. qñis no sint pfecti. vñ tria substātia vite regularis pferri debet religiosus. scz obediētia. castitatis custodiam. 7 pprietatis abdicatiōe. vt. xij. q. j. non dicatis. xij. q. iij. quia ingredientibus. nec in his dispensanduz est. in c. cum ad monasterium. de sta. mo. in fi. nam pfectio e solennis pmissio religionis. in qua pōta tria pcurrit. et religiosi sic et alij plati pbi cam et leges no legat neqz audiant. et si contra fecerint. ipso iure sunt excoicati. c no magno. et c. sup specula. ne cle. vel mo.

Religio principaliter ordinata est ad opera vite ptemplatiue. q in oratione et in studio pstitit et scdario est annexū opus manuū. fm Jo. an. in. c. sane. d. regula. in nouella. et que religio sit maior subdit idez Jo. an. dicens. optet pncipaliter maioritate ordinū attendi ex pte finis. scdario aut ppter exercitiū. nā finem qrim. ppter se. et exercitiū no ppter se s ppter finem. Et q se quē illā religionem maiorem q est ordinate ad finē absolute potiozem. vel qz illud e maius bonum ad quod ordinatur. vel quia ordinatur ad plura bona. si vero vtruzsqz religionis sit idem finis. attenditur preeminentia scdario non fm quantitatem exercitiij sed fm propotionez eius ad finem intentū. vñ beatus anthonius in collationibus patrum pretulit discretionem p quā quis omnia modēat in ieiunijs. vigilijs. nuditatibus. elemosinis 7c. nā ille que sine discretionē fierent. facile annexū haberent deficiendi periculū. de quo in. c. non mediocriter. de cō. di. v. quā n sunt religiones piores. ideo. quia habent obseruantias artiozes. sed ex eo quia obseruantie sunt ordinate cū maiori discretioe ad sumum finem. hoc declarat abbas moyses in collatione patrum dicens. ieiunia. vigiliē. meditatio nes scripturarum. nuditas ac privatio omniuz facultatum. non sunt perfectio sed perfectionis iustrumenta. defeuientia ad essentialia religionis. que tria sunt vt dictum est nam multi philsophi vt socrates 7c. diuitias contempserunt. n tñ perfecti fuerunt nisi secuti fuissent dominum. sed est propriū apostolorum. fm beatus Jerō.

in omelia sup euangelio. Ecce nos reliquimus omnia.

Religiose domus sunt dom⁹ et monasteria xpi-
ane fidei 7 alia similia pia loca ad pios vsus re-
ligionis deputata. quocūqz nomie censeatur. et
fm goff. religiose domus dicuntur monasteria.
tēpla. hospitalia. et alia loca. vt. s. vt in. c. de ze-
nodochijs. co. ti. ff. de epi. et cle. in. l. orphano-
trophos. 7. l. omnia oratoria. etiā illa que aliqui
ex deuotione in pprijs domibus episcopi autori-
tate constituunt loca religiosa sunt. vt. xlij. di-
oratorium.

Religiosus locus ē. in quo mortuus sepultus ē.
vel etiā caput eius. vt. ff. de re. et sum. fa. per to.
vñ mortuo illato in predium ipsum religiosum
cōficitur 7 pignori obligari n̄ potest. **R.** que res
pig. obli. pos. l. j. potest tñ ius vel usufructus ta-
lis predij pignori obligari vel vendi. vt no. ibi.
fa. l. quid ergo. §. sed si mortuū. ff. de le. j.

Remissio ē cause cōmisse ad cōmittentem facta
missio. Item quādoqz significat idem qd̄ indul-
gentia fm spe. et sic sumitur in ti. d. pe. et remis.
Remuneratio nō sit fm opera sed quo ad intē-
tiones. nam deus n̄ remunerat bonū qd̄ sit. s̄ bo-
num quod bñ sit. Ideo dicitur qd̄ deus n̄ remu-
nerator nominū sed aduerbioz. vt de collusi. c. j
vbi. glo. neqz ad actus de⁹ respicit sed ad cor et
ad spōtaneas volūtates. ry. q. vj. c. j. in fi.

Renūciare ē remittere vel negare. **R.** s̄. lex ag.
vñ dicit. libe² ē vnicuiqz iuri suo renūciare. i.
remittē ius suū. et negare eo se velle vti. vt. c. ad
apostolicā de regu. 7. vij. q. j. q̄ piculosuz. d. fo.
ppe. si diligenti. n̄ dō p̄ tñ q̄ renūciare iuri suo
cū ex sua renūciatōe etiā iuri alteri⁹ p̄iudicium
generet. nec bis p̄ q̄ deo 7 hoi obligat. vt vonis.
pollicitatōibz. iuramētis. p̄uētiōibz. p̄promissis
et m̄rimonio. q̄uis iuri erigēdi debitū bñ renū-
ciare possit. c. qdā de p̄uersi. piuga. **I**te renūci-
ans bñficio n̄ pōt illd̄ repetē. c. sup b̄ de renūci.
nisi vi vel metu renūciatōe tūc ipm nō amittit.
vt. c. pr. pal. et. c. accepta. de tes. spoli. 7 pōt q̄
renūciare bñficio p̄sonali. n̄ illi qd̄ ē collegio in
vultū de pacto nō facto. vt de hoc no. in. c. si dili-
genti p̄all.

Renūciatio pprie est rei vel iuris spontanea
refutatio. et potest fieri per illum ad quez perti-
net illud cui renūciat. al̄s generalit̄ renūciatō
potest fieri per quēlibet de re sua vel iure suo. p̄-
prio. vt. vij. q. j. q̄ piculosum. **R.** de pac. l. si quis
in conscribendo. c. ad apostolicam. et. c. si dili-
genti p̄all.

Repetitio capit in iure p̄ reacceptione in testa-
mento vel substitutione heredum. vt dum quezi-
tur de repetitōe emolimenti oneris. conditōis.
modi. vel alterius qualitatis. et significatur eo-

dem modo quo probabiliter significari conclu-
ditur. d. g. testator heredem instituit qui legata
ab eo reliquit. et vulgariter ei substituit. ibi repe-
titō facta censetur a substituto. in. l. licz. ff. de le.
j. 7 ratio sumitur ex voluntate in substitutione.

Item ibi testator bezedez instituit ticio et ab eo
nomine pprio legata reliquit. vulgariterqz ei s̄-
stituit. ibi nō censetur repetitio facta a substitui-
to. vt. l. j. §. ad quid. ibi nominatim. ff. ad. l. fal-
ci. de hoc vide no. in. l. licet p̄ealle. per bart. vbi
multos ponit casus.

Replicatio fm spe. co. ti. de excep. §. multuz. est
exceptionis facte exclusio. et sic est quedam ex-
ceptio competens actori contra exceptionez rei
et istam semper opponit actor. et contra replica-
tionem actoris dat duplicatō reo. et itez p̄ du-
plicatōz rei datur actori triplicatio. et sic infini-
tum extendere licet. insti. co. ti. in prin. de repli-
catione. vide Jo. an. per modum sum. in. c. a no-
bie. de excep.

Repromissio est promissionis iam facte confir-
matio. vi. s̄. p̄missio

Repressalia est potestas pignozandi contra quē
libet de terra debitoris data creditori pro in iu-
rijs et damnis. de his repressalijs dicit de iniu.
et dam. da. c. et si pignozationes. li. vj. vbi probi-
bentur extendi contra personas ecclesiasticas
sub pena excommunicationis vel interdicti. vnde
breuiter repressalie dicuntur quando aliquis
oriundus de vna terra spoliatur vel damnificat
ab alio oriundo ab alia terra. vel etiam si debi-
tum non soluit ei. tunc ei datur potestas isti spo-
liato qd̄ ei satisfaciatur contra quemlibet in terra
illa. vnde est spoliator vel debitor.

Repudium est renūciatio ab vxore missa ma-
rito vel econtra. quia mittens conditioni alteri
us petit renūciari. Item dici potest repudium
quod sub testimonio trium testium vel a presen-
ti remittitur. **E**tiam repudiū ē residentium dis-
cordantia. vnde dicitur libellus spudij scriptu-
ra. in qua alter alterius conditioni renūciat
in libello autem repudij scribebantur hec verba
scilicet. res tuas tibi habeto vl̄ res tuas tibi agi-
to. nec tñ potest mulier mittere repudiū nisi cau-
sa approbata. vt si forte maritus pp̄ naturalē
imbecillitatem m̄tine coize possit. **I**n libello
dō discutiendorum sponsaliuz hec verba erant
in vsu. conditione non vtor. ff. de diuor. et repu.
l. j. que autem sit differentia inter diuortiū 7 re-
pium. no. ff. co. ti. in rub.

Repudiare est spernere respue vel dedignari.
Reputatio fm placen. est compensatio. vt. ff. de
solu.

Res est verbum generale. vt. ff. si certum peti-
tur. lege prima. et in re sua quilibet est mode-

rator 7 arbiſ. **R.** māda. l. i. re. māda. 7. **R.** 8 bis
q̄ indig. l. polla. in pri. **R.** res detior reddita n̄
videt. ff. comoda. l. iii. §. j. 7. ff. de posi. l. j. §. res.
etia3 res sua nemini seruit. l. in re. p̄muni. ff. de
seruitu. vbi. p̄edi.

R.es iudicata fm̄ a3o. e. ti. v̄z sn̄ia q̄ sine p̄trouez
fiarū p̄nūciatiōe iudicis accipit. vt. ff. eo. ti. l. j.
R.el ē q̄d p̄demnatiōe vel absolutiōe cōtingit. et
addit q̄daz si nullo iuris remedio sn̄ia possit at
temptari. aut lapsis decē dieb3 possit reformari
sed h̄ nō placet a3o. **R.**ez res iudicata ē a iudice
7 in iudicio ei3 quod deductum est ratiōe p̄ eum
adiudicatio. vt dicta. l. j. cū ibi. no. nam ibi nota
tur q̄d res iudicata nō ē sentētia. s̄ id q̄d ē deci
sum p̄nūciatiōe iudicis. **S.**nia vero est dispo
sitio vel p̄nūciatio iudicis legaliter declarata. li
cet q̄ ibi glo. videat h̄ ignorasse. **R.**ez q̄ seq̄ q̄ in ē
locutoria nō p̄ appellari res iudicata. qz nō fa
cit finem cōtrouersiaz. licet q̄nq3 ex interlocu
toria causa diffiniat. **R.**ec sn̄ie arbitrorū dicūt
res iudicate. qz nō imponūt finem. nā p̄ solutio
nem pene potest resiliari.

R.es p̄munes naturali iure dicunt. qz vsus oib3
animalibus ē p̄muni3 vt aer aqua. p̄fluēs 7 ma
re et eius littora fm̄ a3o. 7 insti. de rerū diuisi. §.
flumina aut. et. ff. de acqui. re. do. l. j.

R.epublice dicūt q̄ sunt oim̄ p̄p̄orū et hoim̄
tū. vt sunt flumina et portus. et q̄ sunt dedicata
v̄sibus p̄pli vt for3 stadium.

R.es sancte dicuntur. q̄ ab omni lesione munite
sūt. vt muzi et porte ciuitatis. q̄ ideo sc̄ie dicunt
qz pena sanguis p̄stituta ē contra eos seu aduer
sus eos q̄ aliqd in his delinquit violādo vel ali
ud p̄mittendo. v̄l tales res trāscēdēdo scalis ad
moris. vel etiā aliqd in eoz lesionē auferendo.
vel q̄libet alia ratiōe occupādo. vt insti. de rerū
diuisi. §. si q3 vero. nā ciues romanos als q̄ p̄
portas egredi n̄ decet. cū illd̄ hostile et abhomi
nandū sit. nā et remus frater romuli occisus tra
dit ob id q̄d muzi inscēdē voluit. v̄n lucan3. **R.**ez
no primi maduerūt sanguine muri.

R.es sacre dicunt. q̄ rite deo p̄ p̄ntifices p̄scre
tesunt. vt edes sacre. 7 alia dona pia q̄ ad diuina
misteria p̄seruāda dedicata sūt. vt cruces 7 thu
ribula. q̄ etiā alienari. p̄hibent̄ excepta cā redē
ptionis captiuoz. vt. **R.** de possi. re. l. ab hosti
bus. et. l. si. de hoc vide. c. j. de ping. 7 ibi. glo.

R.es religiose sepulcra sunt in q̄bo hoies sepeli
unt. vt insti. de re. diuisi. §. religiosum.

R.es soli ē immobilis. vt. ff. de diuersis 7 tempo.
p̄scrip. l. q̄busdam.

R.es emphiteotica ē res emphiteotice p̄ditioni
subiecta. s̄ illa quā eccia v̄l aliqs d̄ns d̄no et p̄
prietate retēta. p̄cessit emphiteote q̄ntū ad solaz
possessionē. v̄n si h̄ emphiteota rē illā i aliā p̄so

nam t̄nsponē vult. n̄ p̄ f̄dē cā. i. d̄m̄ t̄nsferre.
eo qz ip̄e nec h3 nec h̄uit illud 7 iō altēi dare nō
potest. qz nemo i aliū p̄ iuris t̄nsferre p̄ q̄ ip̄e
h3. vt i regula nemo p̄l3. s̄ re. iur. li. vj.

R.esartire ē restaurare. v̄n dicit. tu p̄pelli dēs mi
hi damnū resartire. i. restituē.

R.estitutio in integz regre. s̄. in integz restitui
tio. et dat̄ tā eccie q̄ minorib3 rōe etatis. q̄re est
p̄oris stat3 v̄l iuris reinteḡtio. qz succurrit p̄ re
stitutōis auxiliū minorib3. r̄ro. an. et etiā eccle
sijs q̄ mioz iure fungi cēsent. sp̄ ei eccia deb3 iu
re mioz illesa seruari. vt in. c. j. e. ti. et restitui
minor v̄l eccia siue. ledat̄ siue decipiat ip̄e mioz
siue tutor siue p̄curator ei3 v̄l si p̄lat3 iudic3 vel
iconom3 eccie decipiat. **R.**ā delictū p̄sone n̄ dēt
int̄rimētū eccie redūdare i re. delictū de re. iu.
l. vj. et si restitutio sit iure mioz d̄t ab ea resti
tutōe q̄ sit iure maioris. qz p̄ria dat̄ officio iudi
cis deficiēte actiōe. **S.**eda d̄o h3 actōez suo iure
sez v̄t̄le officio iudicis accedēte. vt i. c. cū veillēt
de i integz. resti. i glo. s̄. restitutum3. **R.**etiā restitui
tio q̄nq3 peti vbi nulla possessio potest cē. vt cuz
peti3 p̄stitutio p̄sanguinei. c. cū veissent. e. ti. in
glo. i. c. l̄ras. de resti. spoll.

R.estituere in integz. re. s̄. de 3.

R.es dicit̄ in p̄ctu venditiōis adhuc cē integra
q̄n res n̄ ē i toto vel p̄te tradita. et p̄ciū i toto v̄l
in p̄te n̄ solutū. licet p̄ct3 sit fact3. aliē etiā dicit̄
res integz respectu iudicij. q̄n lis nōduz sup̄ tali
re accepta ē videlicet an̄ li. p̄test. vt in. c. ex insi
nuatione. de p̄cura.

R.escriptū fm̄ goff. ē mandatū principis q̄d ad
instātia aliē v̄l aliq3 siue p̄prio motu vel ex re
latōib3 absentū vel ex suggestiōib3 p̄ntiū. v̄l ad
aliē p̄sultatiōez facit. vel cū alicui v̄l aliq3 cor
pori. collegio vniuersitati vel ciuitati aliqd mā
datur v̄l indulget. talia em̄ ius faciūt. nō gene
rale sed speciale in negocijs et inter p̄sonas. in
quibus et inter quas p̄mulgata sunt. vt. **R.** de
legi. et consti. l. ij. **R.**et no. qz rescriptum capit̄ tri
pliciter. **P.**rimo generaliter. et sic quelibet scri
ptura continēs aliquam dispositionem superio
ris dicitur rescriptum. et sic idem est quod scri
ptum. 7 fm̄ hoc si papa respondeat etiā de iure
dicitur rescriptum. **S.**ecundo minus generalit̄
vt concernit̄. de rescriptis. et sic est scriptuz su
per negocio vel negocijs particularibus alicui3
vel aliquorum. siue singulorum siue vniuersi
tatis siue motu proprio siue ad instantiam siue
causa cognita siue non cognita. a superiore ema
nans. siue aliquid iuris tribuat siue tribuat so
lum exercitium iuris alicui competentis. et ita
comprehendit rescriptum ad lites. de quo de re
scrip. in. c. j. et. ij. si autem super litteris plerum
q3 similib3. et dicitur rescriptuz ad beneficia de

quo. eo. ti. c. ad audientiam. ij. c. ea. te. c. litteris. c. mandatum. 7c. et etiam privilegium. vt. c. ti. c. qui ordinem. vt. no. fran. d. zab. in. c. super lris. preall. et comprehendit. etiam annotationem 7 pragmatica sanzionez. **T**ercio capit specialiter et sicut. p. scriptura continente dispositionem p. qua dat iudex. nec aliquid aliud concedit nisi coram illo iudice ius tibi competens consequaris. et hoc dicitur rescriptum ad lites. quod datur alicui ad confirmatōez sui iuris. de quo in. c. super lris. c. ti. et sic e. species distincta a privilegio qd. concedit aliqd. ius particulare contra ius commune. et a rescripto ad beneficia. quod magis proprie comparatur privilegio. d. gratia. **I**ure scripto alicui concessio cautetur q. iudice adire potest. **E**x his verbis non imponit necessitas iudici suscipiende cognitionis. vt. l. sepe. ff. de offi. presi. ratio. q. a verba ista significant i potestate eius esse cui concedit iudicem adire. non aut i necessitate iudicis cognoscere. sicut i rescripto cautetur q. adire deo iudicem. vt. no. in. l. sepe preal. q. d. iure communi non imponit alicui necessitas agendi. nec illa d. ba significant necessitate imponi iudici suscipiende cognitionis. **I**tem princeps alicui concedit iudicem extraordinarium. q. iste cui pcedit asserbat ordinariū suspectū vel impeditū multis negocijs siue inuitū. et sic intelligit obtinere concessiones si pces veritati innitantur. vt. l. si. ff. de iur. iur. rescip. ratio. q. pcedit tanq. ex vera causa. igitur si non e. vera. non pceditur. ex q. patet. q. si pceditur illo expresso mendacit vel p ignoratiam q. n. exp. s. vt. tacito illo q. exp. s. non pcederet. tunc non ceterur concessio. de h. vi. c. sup. litteis. c. ti. **I**tem ubi princeps pcedit alicui q. possit vti frui rebus suis. non valet. l. vnica de tbeauris. li. r. rō. quia nil potest operari. eo q. illud qd. pcedit iure communi habet. nā frustra p. ius impetratur qd. iure p. pcedit. l. vnica pal. et. ff. de mio. l. i. cause. ij. l. cū sup. ff. de rei ven. et p. dicta vera sunt d. vnico p. scripto. si vero plura sunt p. ria vel diuerfa. siue vnū alteri derogās vel vtrūq. valet v. l. al. terum tñ. d. gratia. quidā impetrauit gratiam ad beneficia vnus collatōis. impetrat. scdo. aliā ad beneficia alterius collationis. si scdm. facit mentionē de primo valet vtrūq. vt. c. in no. stra. de rescrip. et rescriptū in ecclesiasticis pot. concedere papa. et in secularibus impator. **I**n de etiam rescriptum dicit qd. impator v. l. alē p. cibus et supplicationibus alicuius respōdens rescribit. ei fieri vel non fieri debere qd. postulat. **E**t no. q. in rescripto semp. intelligi debet si preces veritati innitant. et si ita est. c. ij. eo. ti. in ter. et in glo. et quando ponitur ibi hec clausula. si ita est. d. referri ad omnia precedentia fm. bez. in. c. olim eo. ti. ponuntur tñ. ibi opi. in glo. **I**tem hec clau-

sula. **E**t quidā alij talis dyocef. non extendit se ad alios de ciuitate. nisi dicatur. et quidam alij de ciuitate et dyocesi. secus si dicatur talis ep. atus. vt. in. c. rudolfus. eo. ti. in glo. **I**tem hec clausula si p. alio non scripserim. semp. debet intelligi in rescripto quando papa scribit q. provideat alicui de beneficio in eccia aliqua. etiam si non apponat. si vero papa velit alicui facere gratia plenam. tunc scribat non obstante q. al. s. dixerimus scripta nostra. c. mandatum. e. ti. in glo. **I**tem p. hac clausulam generalem. quidam alij non ponunt plures q. quatuor citari. quoz. etiā nomina debent in pmo citatorio nominari vel exprimi. in. c. cū mltis. c. ti. li. vj. in ter. et in glo. olim trabebantur xl. ar. de testi. cum causam. et. c. significauerunt de cle. ex. in. c. latores. 7 ratio q. re restricta sit citatio ad quatuor est arbitraria. l. non omnium. ff. de le. potuit enim plus vel minus restringi. vel redde rationem similitudinariam quam habes de plan. et af. c. non debet. tñ. fm. ber. sup. indiu. i. bilit. scilicet iudicio p. muni diuidūdo familieber. cūcūde. pnt. p. generalē clausulam vltra quatuor reuocari ad iudiciū. **I**tem oēs vltra illos quatuor q. ius hnt. in re. pnt. agere vel defendere. p. iure suo corā illo iudice. ar. de re iud. cū super. d. off. de le. sup. eo. de elect. c. j. idē. hos. et archi. s. pone. quatuor exp. s. postea alij puenit nihil excipit. an. valeat iudiciū. vide ibidē in glo. **I**tem in rescriptis debet seruari ordo scripture. c. cū dilecta. eo. ti. in glo. d. trāspōnētes. et. **I**tem an. sup. plures alias sententias inferre. de h. vide de elec. c. generali. li. vj. et tādē dicit. q. masculinū subiectū a canone p. bndat feminas. qd. p. bat. xvij. q. iij. si quis suadente. iuncto. c. mlieres. d. sen. ex. qd. e. v. nisi eadē p. titutiōe femina excipiat. vide. c. indēnitatib. s. h. eas. de elec. li. vj. **R**esidere in eccia fm. goff. est in ecclesia deseruire beneficiū et eccie curā hē. c. p. querente. de cle. ij. resi. par. em. e. residere nisi residens curam habeat ecclesie in qua beneficium habet vel psonatum vt. in. c. q. nonnulli. de cleri. n. resi. **D**ebet autē resi dere p. seipm. non p. vicariū. c. q. non alle. **N**am p. vicariū deseruire non licet nisi in casibus. vt. cuz. ex. indulgentia speciali cōperit alicui non reside re. vel cū cōsuetudo excusat non residentem. v. l. cū ecclesia dependet ex p. bnda. vel cum p. sone sine culpa sua incidit debilitatem deformitatem vel morbum. vt. p. se deseruire non possit. vel cum necessaria p. sfectio imminet. vel etiam voluntaria vtilis tamē et honesta. vt. studioz. vel pegrinatiōis causa. cū licētia tñ. prelati et capituli. vel d. consensu. vt. no. goff. in sum. d. off. vica. s. nūc. v. dendum. **S**unt ergo clerici non residentes. qui in ecclesijs in quibus intitulati sunt. non faciunt residentiam et si psonaliter resident non tñ. deserui-

unt beneficium nec ecclesie curam habent. et q̄
uis vicarius nō det vicarium. c. clericos. de off.
vica. c. 3. illō sit satis absonū et absurdū: tñ Jo.
an. in cle. vnica. de off. vica. in glo. sup ver. fac.
dotiū putat cōtrariū. p. c. cū ex eo. de elec. li. vj.
vbi epi generaliter cū his qui obtinent ecclesias
dispensant. et vbi ratio cōmunis: ibi idez ius. c.
translato. de p̄si. et sic cū p̄ septenniū dispensat
cum vicario. vicarius nō dat vicariū sed ep̄us
dispansans dat eum. fm Jo. an. ibidem.

Responsa prudentum sunt. q̄ iuriconsulti r̄nde
re dicūt p̄sulentibus. c. p̄stat. et. c. r̄nsa. di. ij. vn
d̄ eniam r̄nsa pauli dicta sunt. fuerūt em̄ quidaz
prudentes et arbitri eq̄tatis. qui institutiōes iu
ris civilis ediderūt. quibz dissidentū lites et cō
tentōes sopirent. fm Jo. li. v. et bi.

Reus est q̄ defendit et p̄pulsat actiōez vel accu
sationem. nō a reatu dicitur s̄ a re q̄ petīt ab eo
p̄stada. v̄ sup q̄ ipse impetit. qz quis p̄ca^o sceler
is n̄ sit. re^o tñ dicit q̄ diu in iudiciū pro re aliq̄
petīt. vt in. c. forus. de d̄. sig. ad fi. xv. q. ij. c. vlt.
ij. q. rj. c. n̄ est. etiā q̄nqz reus a reatu dicit. ille
videlicet q̄ puincit̄ criminofus. c. j. de re iud. li.
vj. v̄ sic reus ē ille q̄ necessario se hz defendere. c.
dilecti filij. de excep. et sic dicit a re quā ipse defē
dit. c. forus p̄all.

Reus p̄mittendi dicitur ille q̄ stipulatur. et dicit
tur a re vel firmitate. qz firmiter et oīno vez est
cū stipulatū vel obligatū. nā reus significat fir
mitatem vt dicit virgilius et azo. l. de duo. re.
stipulā. in sum.

Renocare domū est allegare et dicē se non posse
p̄pelli eo loco q̄ p̄uenit ad litem suscipiendaz. s̄
remitti ad locū in q̄ domiciliū habz. Inde dicūt
legatos q̄ romā mittunt nō debē cōueniri ipsis
inuitis sed h̄nt ius reuōndi domū. d̄ h̄ vi. c. fi. d̄
fo. p̄pe.

Rigor iuris obseruād^o ē i duobz casibz. scz cū
p̄pls inde scād alizā^o ē. c. cū teneamur. d̄ prebē.
c. cū nobis. de p̄scrip. Scdo q̄n multis grassan
tibz opus ē. c. vt clericoz. de vi. et ho. cle. Et no.
q̄ rigor iuris q̄nqz ponit̄ p̄ solennitate et ordine
iuris cois hito respectu ad rescriptū pape. c. su
per lris. de rescrip. Scdo ponitur p̄ austeritate
p̄ria dispositioni et misericordie. et ad alioruz
terrozē inducta. tercio p̄ stricto ordine iuris cō
munis et sic sumit̄ in. c. si clericus. de fo. p. 2. no.
glo. in. c. p̄stitueret. l. di.

Rodes inī ula est i qua antiquitus vsus mer
catorū fuit. et inde dicuntur leges rodye. vt no.
ff. ad. l. rody. de iac.

Rodius est genus piscis c^o sanguis valet ad t̄
gendum vestes. vt. l. de vesti. ole. et au. li. rj.

Rogo capīt q̄nqz p̄ p̄cipio. rj. q. iij. rogo. q̄uis
q̄ exortat mandatoris opera nō fungatur. ff. de

his qui no. in fa. l. ob hec verba.

Rogus vi. r̄riij. q. vij. p̄uenior super ōbo busto
vbi glo. q̄ bustum dicitur cum res est crusta. ro
gus cū comburitur. pira est cōgeries lignoz ad
cōbuzendū ibi vide Archi.

Roma est cōmunis patria. l. roma. ff. ad muni
cipa. 7 i. c. exposuit. d̄ dila. fm Inno. 7. c. vl. d̄
fo. p̄pe. vbi dicitur roma mater et magistra om
nium ecclesiaz. c. basilicas de p̄se. di. j. 7 q̄ dicit
tur vbi papa ibi roma. fm Inno. in. c. ego. ij. de
iureiur. dicit ludo. de. ro. p̄ hoc nō esse in mūdo
aliquem tertum. licet multi multos allegēt. 7 d̄
preeminentis pape vide per bal. in. l. rescripta.
l. de p̄ci. impa. offe. bene dicit glo. roma caput
auaricie. cunctos p̄eros dolicapaces generat.
vt in. l. sequitur dicere. ff. de vsucapi. glo. sup d̄.
animū possidendi.

Rostum dicitur forus causaz vbi cause tenen
tur vel tractantur.

Rudeza sunt ea que eiciuntur de menibz di
scussis vel a domo mundata cū scobis. vt fragmē
ta lapidū vel demolimenta cementozuz v̄ folia
fanille. pulueres.

Rumor fm spe. de notorio crimine est particu
laris assertio vel insinuatio ex sola suspitione et
in certo autore p̄ueniens. c. sup eo qui cog. con
sā. vj. sue. 7 hic minus p̄bat q̄ fama. quia fama
est cōmunis assertio. rumor vero cuz pauci ali
quid tñ non publice dicūt. et ideo non probat
sed solum suspitionem et p̄sumptionem indu
cit.

Rusticani 7 rustici sunt idem. l. de rusti. li. rj.
et rusticitati parcendum ē. l. d̄ testa. l. fi. in p̄i.
et. l. ex q̄cūqz. ff. si quis inius vo. nō ie. Et dicit
do. catho circa. l. p̄all. q̄ p̄suetudo rusticozū est
vt nō eq̄tēt. q̄ expense in factis alicui^o p̄ eq̄tatu
nō debet eis refici. vt est glo. in. l. idem. §. idem
labeo. §. mandati. Item in. l. seruus. ij. de le. iij
vbi glo. q̄ rustici non vtūt panibz albis sed gros
so et alleis caseo et cepis et fabis. et nō pullis v̄
alijs cibarijs delicatis fm accur. ibidem. l. de
ep̄isco. audt. l. iudices.

Rustica predia. re. s̄. predia.
Rura ceja sunt que ceduntur vel eruntur. ff. de
ac. ep̄. l. si fundus. §. si rupta.

Rursus. i. itez vel q̄rienscūqz et siḡficat p̄stis
gnificatum p̄p̄riū vel aliud mediū siḡficare de
clarat. d̄. gratia. testator reliquit alicui de cē. 7 si
pdiderit rursus ei reliquit. dicit ter. q̄ nō ampli
us q̄ semel postq̄ pdiderit est iuuand^o. Et sic
dictio rursus aliquando verificatur in vna vi
ce. l. fideicomissa. §. si quis. ff. de le. iij. ratio. ga
nisi sic significaret. beres grauaretur sepius no
uam quantitatem p̄stando. qd̄ nō ē verisimile
testatorem voluisse rē. et tantū de R.